

РЕШЕНИЕ

№ 2429

гр. София, 07.05.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 29 състав,
в публично заседание на 09.03.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Полина Величкова

при участието на секретаря Кристина Българиева и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **656** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 1, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Образувано е по искова молба, подадена от [фирма] срещу Агенцията по вписванията, с която е предявен иск с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, за присъждане на обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 1007, 50 лева /хиляда и седем лева и петдесет стотинки/ и направените по делото разноски.

В указания едномесечен срок е постъпил отговор от ответника, който оспорва предявения иск.

Представителят на СГП намира исковата претенция за основателна и моли да бъде уважена.

Съдът, като взе предвид становищата на страните и обсъди доказателствата по делото, намира за установено следното от фактическа страна:

С Решение № 51/ 8. 01. 2020 г. по търговско дело № 19/ 2020 г. по описа на Софийски градски съд е отменен отказ № 20191223101953/ 2. 01. 2020 г. на Агенцията по вписванията по заявление № 20191223101953/ 2. 01. 2020 г., подадено на основание чл. 13 от Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел /ЗТРРЮЛНЦ/ за вписване на промени по партидата на [фирма]. В посоченото дело се съдържа договор за правна защита и съдействие между дружеството и адв. Т. Т., по който е уговорено възнаграждение в размер на 1000

/хиляда/ лева, платено в брой при подписване на договора. Заплатена е и държавна такса в размер на 7, 50 лева /седем лева и петдесет стотинки/ по същото дело.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Относно подсъдността на предявения иск пред Административен съд по мястото на увреждане, са се произнасяли 5-членни смесени състави на ВКС и ВАС, които са определили подсъдността на този вид дела, в производство по ЗОДОВ във вр. чл. 28 ЗТРРЮЛНЦ, да бъде пред Административния съд, при спазване правилата на местната подсъдност, посочена в чл. 7 ЗОДОВ /в този смисъл са Определение № 12/31. 01. 2018 г. по адм. д. № 71/2017 г., Определение № 14/12. 02. 2018 г. по адм. д. № 5/2018 г., и двете на смесени 5-членни състави на ВКС и ВАС/. Поради това, настоящият съдебен състав приема, че делото му е подсъдно и искът следва да бъде разгледан по същество.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по смисъла на чл. 205 АПК, тъй като длъжностното лице, постановило незаконосъобразния отказ от вписване на заявени обстоятелства в търговския регистър, е от състава на Агенцията по вписванията /чл. 3, ал. 1 от Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел/ - юридическо лице на бюджетна издръжка към Министерството на правосъдието съгласно чл. 2, ал. 1 и 2 от Устройствения правилник на Агенцията по вписванията. Налице е отменен акт, от което се твърди, че произтичат вредите.

Искът е основателен, поради следните съображения:

Съгласно чл. 203 АПК, гражданите и юридическите лица могат да предявят иски за обезщетение за вреди, причинени от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица. Исковата защита е по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Фактическият състав на този текст изисква наличието на следните елементи: незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата или общината, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред, като в случаи на незаконосъобразно действие, същото би могло да бъде констатирано и в производството по обезщетението, вреда от такъв административен акт и причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат. При липсата на който и да е от тези елементи, отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ не може да бъде реализирана.

Заявената искова претенция за обезвреда произтича от отмяната на отказ № 20191223101953/ 2. 01. 2020 г. на Агенцията по вписванията като незаконосъобразен с влязъл в сила съдебен акт.

Дейността по вписване в търговския регистър е регламентирана в чл. 22 и следващите от ЗТРРЮЛНЦ, като отказът от вписване подлежи на обжалване пред окръжния съд по седалището на търговеца.

Съгласно чл. 28, ал. 2 от ЗТРРЮЛНЦ, Агенцията по вписванията отговаря за вредите, причинени на физически и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на длъжностни лица по регистрацията, по реда на ЗОДОВ. Следователно от една страна е налице акт, издаден в регистърно производството с охранителен характер - едностранно и безспорно, целящо да осигури съдебно съдействие на търговци за вписване на подлежащи на вписване обстоятелства и за обявяване на подлежащи на обявяване актове, а от друга страна, актът издаден в това

производство законодателят е приравнил на административен, доколкото вредите от незаконосъобразността му се претендират по реда на чл. 1 от ЗОДОВ. Следователно отказът за вписване в търговския регистър не е проява на административна дейност и не се постановява от административен орган в изпълнение на нормативно възложени му правомощия, но е приравнен на административен акт по силата на чл. 28, ал.2 от ЗТРРЮЛНЦ. На основание чл. 203 от АПК исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на глава единадесета „Производства за обезщетения“. Следователно налице е първата предпоставка за реализиране на отговорността по ЗОДОВ: отменен по съответния ред акт, приравнен на административен акт.

Втората предпоставка за възникване на правото на обезщетение е наличието на вредоносен резултат, реално настъпили за ищеца вреди /имуществени и/или неимуществени/. След като имуществената сфера на ищеца е засегната, като е намаляла със сумата, заплатена като адвокатски хонорар и държавна такса в съдебното производство по обжалване на властническия акт, то тази предпоставка също е осъществена. Размерът на претърпените вреди е доказан, в съответствие с писмените доказателства, приложени по търг. дело № 19/2020 г. по описа на Софийския градски съд. Ищецът е упражнил правата си посредством упълномощен от него адвокат с нарочно пълномощно /л. 9 по т. д. № 19/2020 г. по описа на Софийски градски съд/, като за осъществената защита е заплатил адвокатско възнаграждение по сключен договор за правна защита и съдействие в размер на 1000 /хиляда/ лева. Заплатена е и дължимата се държавна такса в размер на 7,50 лева /седем лева и петдесет стотинки/. Така заплатените адвокатско възнаграждение и държавна такса представляват имуществена вреда, която следва да бъде обезщетена чрез уважаване на предявения иск. В тази насока е и съдебната практика, обективирана в Решение № 707 от 17. 01. 2019 г. по адм. д. № 9828/2018 г., III отд. на ВАС, както и в Решение № 7393 от 17. 05. 2019 г. по адм. д. № 9730/2018 г., III о. на ВАС.

На настоящия съдебен състав е известна противоречивата съдебна практика на Върховния административен съд по този въпрос, като това противоречие не е преодоляно към настоящия момент чрез постановяване на тълкувателно решение или чрез уеднаквяването ѝ в съответното отделение на ВАС, съобразно предметната му компетентност.

Обратното на изложеното по-горе становище, а именно за неоснователност на иска, е застъпено в Решение № 14014 от 21. 10. 2019 г. по адм. д. № 4617/2019 г., III отд. на ВАС ; Решение № 4328 от 22. 03. 2019 г. по адм. д. № 8764/2018 г., III отд. на ВАС; Решение № 11516 от 29. 07. 2019 г. по адм. д. № 11962/2018 г., III отд. на ВАС. Аргументирано е с предмета и характера на предявената претенция - адвокатски хонорар, платен в гражданско съдопроизводство, за което било неприложимо производството по чл. 1, ал. 1 по ЗОДОВ. В случая, съгласно чл. 8, ал. 3 ЗОДОВ във вр. с чл. 28, ал. 2 ЗТРРЮЛНЦ бил предвиден специален ред за обезщетение, тъй като се претендирало обезщетяване на причинени имуществени вреди, произтичащи от отменен отказ на длъжностно лице по регистрацията в съдебното производство по отмяната му, изразяващи се в заплатено адвокатско възнаграждение, които представляват сторените от страната разноски в спорното производство. Постановяването на акт от несъдебен орган, подлежащ на оспорване пред съд, по предвиден в закона процесуален ред, отричал приложението на чл. 541 ГПК.

Специалният закон ЗТРРЮЛНЦ не препращал към разпоредбите на чл. 530 и сл. ГПК, а уреждал процесуалния ред по чл. 274 - 279 ГПК, по който следва да се осъществи контрол върху акта на длъжностното лице по регистрация.

С оглед предмета на обжалване в производството пред окръжния съд се разглеждала правилността на постановен от извънсъдебен орган отказ, който като последици има правораздавателен /правопроменящ ефект/. За разлика от производството по вписване - чл. 19, ал. 1, чл. 21 от ЗТРРЮЛНЦ, което е едностранно, безспорно производство, производствата по обжалване - чл. 25, търсене на отговорност - чл. 28 и търсене на защита срещу вписано обстоятелство - чл. 29 ЗТРРЮЛНЦ нямали такъв характер и в тях следва да се конституира ответник, който евентуално и да носи отговорност за разноски.

В случая разноските, направени в хода на търговско или гражданско производство не представлявали вреди по смисъла на чл. 28, ал. 2 ЗТРРЮЛНЦ, нито по смисъла на ЗОДОВ. Налице бил процесуален ред, по който може да се реализира правото на възстановяване на платени суми, изразяващи се в заплатено адвокатско възнаграждение и дължимата се държавна такса в производството по обжалване, определен в чл. 25 ЗТРРЮЛНЦ. Отказът подлежал на обжалване пред окръжния съд по седалището на търговеца или юридическото лице, като съдът разглеждал жалбата в състав от един съдия в закрито заседание по реда на глава двадесет и първа "Обжалване на определенията" от Гражданския процесуален кодекс. Решението на съда подлежал на обжалване в 7-дневен срок от съобщаването му пред съответния апелативен съд, чието решение е окончателно. При този процесуален ред нямало основание за възстановяване на заплатеното адвокатско възнаграждение в посоченото производство чрез исковата защита, основано на принципа на отговорността за вреди. Настоящият съдебен състав подкрепя първото становище, като намира, че висиящият правен спор попада в хипотезата на чл. 6, § 1 във вр. с чл. 13 от Европейската конвенция за защита правата на човека в неговия гражданско-правен аспект, доколкото касае обезщетение за вреди от незаконосъобразен акт на администрацията. Терминът "граждански" има автономно значение по Конвенцията. Съгласно подхода си по делото К. срещу Германия, при определяне дали се прилага чл. 6, Съдът разглежда единствено характера на правото или задължението, предмет на делото. Освен това, в практиката на Съда правото на обезщетение от държавата за вреди в резултат от нейни незаконосъобразни действия /при това независимо дали са осъществени от административен или друг държавен орган или длъжностно лице/ е прието за гражданско, въз основа на имуществения му характер. Под права и задължения в чл. 6 се има предвид такива, които са признати от вътрешното право, независимо дали са защитени от Конвенцията. Както правото на съдебни разноски /признато и по АПК, и по ГПК/, така и правото на обезщетение за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на Агенцията по вписванията, са признати от вътрешното право.

В момента, обаче, разпоредбата на чл. 25 ЗТРРЮЛНЦ и трайната съдебна практика на гражданските съдилища не представляват ефективно вътрешноправно средство за защита в случаите на заварени правоотношения, а именно при приключили съдебни производства по обжалване отказите за регистрация в Търговския регистър. Константно разноските в производствата пред гражданските съдилища не се присъждат с мотиви, че се касае за едностранно охранително производство. В този смисъл е трайната практика на търговските състави на окръжните съдилища /

Решение № 7243 от 29. 09. 2016 г. на СГС по в. гр. д. № 2209/2016 г.; Определение №223/01. 05. 2017 г. на САС по ф.д.№5741/2016 г.; Решение № 1293 от 15.07.2019 г. на СГС по т. д. № 1263/2019 г.; Решение № 684 от 11.12.2019 г. на ОС - Пловдив по т. д. № 1039/2019 г. и др. /.

Следователно, обстоятелството, че ищецът принципно е имал възможност да претендира разноските в производството по чл. 25 ЗТРРЮЛНЦ, при разгледаната по-горе съдебна практика и вътрешноправна уредба, включително и в конкретния случай, не представлява гаранция за това, че той е разполагал с достъп до съд и с ефективно правно средство за защита на своите имуществени права, попадащи в обхвата на защита по ЕКПЧ. При това следва да се има предвид, че под "ефективни/ефикасни средства за защита" практиката на Европейския съд по правата на човека има предвид както съществуващата вътрешноправна нормативна уредба, така и трайната съдебна практика. Правото на ефективен достъп предполага, че има последователна система, регламентираща сезирането на съд, която е достатъчно сигурна от гледна точка на изискванията си страните по съдебни производства да имат ясна, практическа и ефективна възможност да се обърнат към съд. В случая ищецът има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд и в тази връзка следва да има на разположение ефикасни вътрешноправни средства за защита на претендираното от него право.

Ето защо, в конкретния случай ефективното средство за защита е именно искът по чл. 1 ЗОДОВ във вр. с чл. 28, ал.2 ЗТРРЮЛНЦ.

С Решение № 51/ 8. 01. 2020 г. по търговско дело № 19/ 2020 г. по описа на Софийски градски съд не са присъдени направените по делото разноски за държавна такса и адвокатско възнаграждение, въпреки че са поискани от жалбоподателя в процесния случай. Независимо от разпоредбата на чл. 25, ал. 4 ЗТРРЮЛНЦ, предвиждащ инстанционния контрол върху актовете на длъжностните лица по регистрацията пред окръжния съд и пред апелативния съд, същият се осъществява в едностранно производство. В това производство липсва насрещна страна по смисъла на чл. 26 ГПК, която да понесе съдебните разноски от неоснователно повдигнат съдебен спор на основание чл. 78 във връзка с чл. 278, ал. 4 ГПК. /В този смисъл определение № 201/11. 03. 2010 г. на ВКС, 11 т.о. по ч. т. д. № 850/2009 г. и определение № 223/01. 05. 2017 г. на САС по ф. д. № 5741/2016 г./

Константно разноските в производствата пред гражданските съдилища не се присъждат с мотиви, че се касае за едностранно охранително производство. В този смисъл е цялата трайна практика на търговските състави на окръжните съдилища.

Следователно, обстоятелството, че ищецът принципно е имал възможност да претендира разноските в производството по чл. 25 от ЗТРРЮЛНЦ, при разгледаната по-горе съдебна практика и вътрешноправна уредба, включително и в конкретния случай, не представлява гаранция за това, че той е разполагал с достъп до съд и с ефективно правно средство за защита на своите имуществени права, попадащи в обхвата на защита по ЕКПЧ. Единственият вариант за компенсация пред дружеството, обжалвало незаконосъобразен отказ на длъжностно лице по регистрацията към ТР, който е отменен, е чрез иск по реда на ЗОДОВ срещу Агенцията по вписванията, защото тя отговаря за вредите, причинени на физически и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на длъжностни лица по регистрацията по реда на Закона за отговорността на държавата и общините

за вреди /ЗОДОВ/. При промяната в нормативната уредба, каквато в случая е налице с приемането на чл. 28, ал. 2 от ЗТРРЮЛНЦ, следва да се приложи новата разпоредба на закона, която предвижда, че в обхвата на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ е включена и тази произтичаща от вреди, причинени на физически или юридически лица от незаконосъобразни действия или бездействия на длъжностни лица по регистрацията по ЗТРРЮЛНЦ. В тази връзка, без значение е дали издадените актове на длъжностните лица по регистрацията могат да се определят като административни актове. Достатъчно е, че за целите на извъндоговорната отговорност на държавата са приравнени на такива. Ето защо, в конкретния случай ефективното средство за защита е именно предявеният иск по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ във вр. с чл. 28, ал. 2 от ЗТРРЮЛНЦ.

Категорично е доказано заплащането на адвокатско възнаграждение за изготвяне и подаване на жалба срещу цитирания отказ, отразено в приложения по т. д. № 19/ 2020 г. по описа на Софийски градски съд договор за правна защита и съдействие, който служи и като разписка за изплащането му в брой, както и заплащането на дължимата държавна такса в производството пред Софийския градски съд. Това плащане представлява имуществена вреда за дружеството. Налице е и причинно-следствена връзка между претърпените вреди и отменения отказ, с оглед на което е налице и основание по чл. 1 и чл. 4 от ЗОДОВ да бъде ангажирана отговорността на държавата за претърпените от ищеца имуществени вреди. Причинна връзка е налице не само когато деянието причинява непосредствено вредата, а и когато създава условията, реалната възможност от увреждане и тази реална възможност е превърната в действителност по друга причина. В случая е налице именно такава връзка. Ангажирането на адвокат за правна защита при обжалване му пред съда е израз на нормалната грижа на засегнатото лице за собствените му права и законни интереси, които то намира за накърнени, а възнаграждението за този адвокат е императивно дължимо на основание чл. 36 от Закона за адвокатурата, като същото следва да се уговори именно с договор. След като ищецът има право на адвокатска защита при оспорването на издадения отказ на ответника и същевременно дължи възнаграждение за нея, което следва да се уговори в договор, както и след като е платил дължимото, то той е разходвал средствата именно, за да се защити по надлежния ред срещу незаконосъобразния отказ на ответника. Въпреки незадължителността на осъществяваната защита по ЗТРРЮЛНЦ, платените средства за нея подлежат на възстановяване, защото правото на защита, включващо и адвокатска такава, е основно право, конституционно гарантирано - чл. 56 от Конституцията на Република България, което не може да се ограничава по никакъв начин, включително и под заплахата за невъзстановяване на заплатения адвокатски хонорар, въпреки успешен изход на делото за оспорвания, ползвал същата. От т. д. № 19/2020 г. на Софийски градски съд безспорно се установява, че при оспорване на отказа ищецът се е ползвал от упълномощен защитник, с което непротиворечиво безспорно се установява връзката. Съдът приема, че за ищецът са настъпили неблагоприятни последици в имуществената сфера в размер на 1000 /хиляда/ лева за адвокатско възнаграждение, както и сумата от 7, 50 лева /седем лева

и петдесет стотинки/, представляваща платена държавна такса, които са в резултат от обжалването на отказа.

Въз основа на горното, настоящата инстанция намира исковата претенция за основателна и доказана, поради което същата следва да се уважи.

Съгласно чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ, ако искът бъде уважен изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разносните по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса, като съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска. В случая, от ищеца са направени разноски за държавна такса в размер на 25 /двадесет и пет/ лева, както и разноски за заплатено адвокатско възнаграждение в размер на 1000 /хиляда/ лева, които се претендират с петитума на исковата молба и следва да бъдат уважени частично. Направеното възражение за неговата прекомерност на адвокатското възнаграждение се явява основателно. Предвид ниската фактическа и правна сложност на делото, разглеждането му в едно съдебно заседание без събиране на допълнителни доказателства и липсата на депозираните допълнителни становища и защита от страна на пълномощника на ищеца обосновават редуцирането на адвокатското възнаграждение до минимума от 300 /триста/ лева, предвиден в чл. 8, ал. 1, т. 1 от Наредба № 1 от 9. 07. 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

По изложените съображения, Административен съд – София град, Второ отделение, 29-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Агенцията по вписванията да заплати на [фирма], с ЕИК:[ЕИК] обезщетение в размер на 1007, 50 лева /хиляда и седем лева и петдесет стотинки/ за претърпени имуществени вреди от отменен отказ № 20191223101953/ 2. 01. 2020 г. на Агенцията по вписванията, изразяващи се в заплатено адвокатско възнаграждение и внесена държавна такса във връзка със съдебното обжалване на цитирания отказ пред Софийски градски съд по седалище на дружеството, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба, до окончателното изплащане на вземането.

ОСЪЖДА Агенцията по вписванията да заплати на [фирма], с ЕИК:[ЕИК], сумата в размер 325 /триста двадесет и пет/ лева, представляваща направените по делото разноски.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

Препис от решението да се връчи на страните.

СЪДИЯ: